

Мусталаҳул ҳадис илми

15:25 / 06.08.2025 968

Мазкур ҳадис борасидаги улкан илмий ҳаракат самараси ўлароқ, «Мусталаҳул ҳадис» илми пайдо бўлди. Бу илм ривоят қилинган хабарнинг тўғри ёки нотўғрилигини аниқловчи илм бўлиб, у тўғри бўлса, қай даражада тўғри, нотўғри бўлса, қай даражада нотўғри эканини яхшилаб баён қилиш қоидаларини ўз ичига олган эди. Ушбу илм туфайли дунёдаги хабар ва ривоятларнинг тўғрилигини аниқлашнинг энг ишончли услуб ва йўллари ишлаб чиқилди. Бу улкан ҳақиқатни барча, ҳатто Ислом душманлари ҳам тан олганлар. Муҳаддисларнинг бу илмга асос солишлари бошқа илмлар ривожига ҳам сабаб бўлди. Тафсирчилар, тарихчилар, фақиҳлар, луғат ва адабиёт олимлари ҳам бу услубдан кенг фойдаланишга ўтдилар. Ўз соҳаларида қилинган ривоятларнинг тўғрилигини аниқлашда муҳаддислар услубидан фойдаландилар.

«Мусталаҳул ҳадис» илмида китоб ёзган уламолар ичида Абу Маҳмуд ар-Ромаҳрузий биринчилардан ҳисобланади. Сўнгра ал-Ҳоким Абу Абдуллоҳ ан-Найсобурий «Маърифату улумул-ҳадис» китобини битди. Хатиб Абу Бакр Бағдодий «Ал-Кифоя», Қози Иёз «Ал-Илмоъ», Ибн Салоҳ Димашқий «Муқаддимату Ибн Салоҳ», Ибн Касир Димашқий «Ихтисору улумул-ҳадис», Ибн Ҳажар «Нухбатул фикар» номли китоблар ёздилар. Кейинчалик бу соҳада таълиф этилган китоблар жуда кўпайиб кетди.

«Ҳидоят имоми» китоби асосида тайёрланди.

Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитасининг 2023 йил 11 декабрдаги 03-07/9264-рақамли хулосаси асосида тайёрланган.